

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. XI. Qui habet plura impedimenta non connexa, ejusdem, vel diversæ speciei, per se loquendo omnia simul explicet, ut dispensatio valeat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

Pontifex erit iniquus dissipator, si, propositis sibi causis, mandet Ordinatio, ut dispense, si preces nitantur veritate eo tempore, quo perficitur dispensatio? Ut verum fatear, non video in ea re iniquitatem.

522. *Rescriptum quoddam Nuntij Apost. pro illa opinione, ex Gobat.*
 Imò, si credimus Gobatio sup., in Curia Illustrissimi Domini Nuntii nequidem observatur doctrina Garciae sup. n. 286. ubi, ut vidimus, admittit sententiam Sanchez in casu, quo Pontifex dispense in forma gratiosa, ut patet ex hoc rescripto, dato ex Curia Nuntii Apostolici, dato, inquam, anno 1665. in favorem cujusdam NN. qui cum impetrasset dispensationem pro Ordinatione extra tempora cum clausula: *Cum tamen, ut asseris, beneficio arctatus exiit*; fuissetque rejectus ab actuali Ordinatione, idcirco, quòd tempore datæ dispensationis nec fuerit beneficio instructus, nec ejusdem tunc capax, utpotè nequidem primà tonsurâ ornatus; recurrit ad Illustrissimum Dominum Nuntium Lucernensem, à quo emanarât illa dispensatio, retulitque scripto hoc responsum; posse ad Ordines admitti, modo tunc adsint requisitæ conditiones, quando re ipsâ confertur Ordo. Ita refert Gobat tract. 8. n. 751.

523. *Aliud rescriptum.*
 Et addit: Ex qua eadem Curia seu Aula fuit in omninò simili causa immediatè ad me expeditum responsum his verbis: *Similes dispensationes, ut R. V. est bene informata, valent suo loco & tempore, id est, si orator non erat arctatus Beneficio, quando supplicavit pro dispensatione, sed tamen illius collationem brevi sperabat, is tunc frui poterit facultatibus hujus Nunciaturæ, quando realiter beneficiatus existet. Hæc enim conditio dicit Illustrissimus meus, quòd concesserit, & concedet, non solum extra tempora, sed etiam alias dispensationes, quæ non possunt sortiri suum effectum, nisi conditio impletâ &c. Lucernæ 15. Julii an. 1666.*

Anton. Lepori Secretar.
 Videtur ergò sufficere ad justitiam dispensationis, ut scilicet non sit iniqua dissipatio boni communis; quòd causæ verificentur eo tempore, quo dispensatio habet effectum; nam solus effectus opponitur observationi legis, v. g. Ordinatio extra tempora, Matrimonium inter consanguineos &c.

524. *Pontifex non solet sic dispensare.*
 Et verò si Nuntius Apostolicus sic rectè dispense, cur non etiam Sedes Apostolica sic rectè posset dispensare, si vellet? Non video, quid obstet. At nunquid vult Pontifex sic dispensare? Ipsum consule & Curiam ejus, & non dubito, quin negativum responsum impetrabis. Quidquid sit de Curia Constantiensis aut Lucernensis, quæ sunt Curiae particulares, & ideo earum stylus non facit legem universalem: non puto Curiam Romanam, quæ est universalis totius Ecclesiae, talem modum dispensandi observare; cum communis sententia doceat, tempore, quo dispensatio Romæ expeditur, aut tempore, quo Ordinarius eam exequitur, preces debere niti veritate.

525. *Aligua dispensationem requirere veritatem narratorum tempore expeditionis Ro-*

manæ, etiam Garcia docet sup. n. 287. Rogas, quæ isthæc? Dispensatio cum copula, in quâ impetrantes narrant, inter eos copulam præcessisse, & quòd, nisi Matrimonium inter eos contraheretur, ipsa diffamata & innupta remaneret, graviusque exinde scandala possent verisimiliter exoriri: hanc, dico, dispensationem censet d. Auditor non valituram fuisse, si ista non essent vera tempore impetrationis, sed postea consultò copulam habuissent, ut infamia & nota possent verificari, idque propter fraudem & dolum, quæ alicui patrocinari non debent, cap. *Sedes*, cap. *Ex tenore*, de Rescript. Et sic procedet (inquit ipse) sententia Cordub. sup. non aliàs.

Undè Sanchez sup. disp. 30. n. 5. inquit, Ordinaris vel Confessores, quibus hæc dispensationes committuntur, cautissimos se habituros esse, dum precum veritatem examinant. Nam facillimò negotio decipientur, solam causæ veritatem examinantes: cum sæpè contingat ejus veritas post concessionem. Romæ factam; v. g. allegatur foeminam jacturam samæ passam esse, ex frequenti conversatione cum viro, cui nuptura est, & sæpè ea infamia post tempus datæ dispensationis suborta est. Hæc ille.

Notat autem Gobat sup. tr. 9. n. 677. circa finem, Garcia dixisse: *Consulto copulam habuissent*, id est, ex communi consilio fuisset imprægnata, ut infamia & nota posset verificari. Ex quo arguit, ipsum aliud sensisse de casu, quòd fuit absque prædicta intentione secuta imprægnatio, periculumque infamiae verificatum eo solo tempore, quo commissarius erat functurus officio sibi demandato. Atque ita resolvi (inquit Gobat) re adhuc integrâ.

Credo te ita resolvisse. Sed an bene, hoc quaeritur, & judicent alii doctiores; ego quippe in hæc materiâ tantâ sententiarum varietate intricatâ, libentius disco, quàm dico, ne audeam docere quòd nescio. Hoc scio, in dispensationibus Matrimonialibus, à quibus dependet valor actus, expedire omninò, ut sequamur partem tutiorem, id est, evitemus periculum invaliditatis, quantum commodè fieri potest, ut evitentur plura incommoda, & pericula sæpè animarum, quæ alioqui facile oriri possent, maxime quando res adhuc est integra, Matrimonio scilicet nondum inito. Et hinc etiam suadeo, ut,

CONCLUSIO XI.

Qui habet plura impedimenta non connexa, ejusdem vel diversæ speciei, per se loquendo omnia simul explicet, ut dispensatio valeat.

Quando unum impedimentum diversæ speciei in altero includitur, v. g. publica honestas in affinitate, superius diximus, an debeat utrumque explicari; vide Conclus. 527. Ubi

pensatio requirit veritatem narratorum tempore expeditionis Romana, ex Garcia.

Cautela magna adhibenda est in examine veritatis precum, ex Sanchez.

526. *Expenditur quaedam verba Garcia, ex Gobat.*

In dispensationibus matrimonialibus oportet sequi partem tutiorem.

527. *Omnia impedimenta diversa speciei non.*

connexa sunt necessariò expli-
canda.

Ubi etiam invenies, quòd plura impedimenta diversæ speciei non connexa, omnia necessariò sint exprimenda, v. g. consanguinitas & affinitas.

Ratio.

Ratio est manifesta : quia quodlibet impedimentum per se dirimit Matrimonium, atque ad eò per se postulat distinctam dispensationem, & distinctam causam dispensandi : ergo nisi utrumque exprimat cum proportionata causa, censetur solum in eo dispensatum, quod expressum fuit cum sufficienti causa. Hoc est apud Omnes certum.

528.
An omnia sint explicanda in eadem dispensatione. Negat Navar.

Dubitatur autem & multum disputatur, utrum debent simul exprimi, sive in eadem dispensatione, an verò sat sit in diversis. Navar. lib. 4. Consil. in 2. edit. tit. de Consang. consil. 8. n. 3. ait : Stylus Curia videtur tenere, ut impetratio super uno impedimento Matrimonii valeat, non factà mentione de alio : non quidem ad hoc, ut censetur sublatum aliud ; neque quoad hoc, ut possit contrahi Matrimonium licite, antè dispensationem super alio ; sed quoad hoc, ut dispensatio valeat, & censetur sublatum impedimentum, super quo habita est illa : & quòd post habitam dispensationem super alio justè poterit contrahi Matrimonium. Sic ille. Loquitur autem de duplici impedimento, quorum alterum dirimit Matrimonium, alterum verò tantum impedit.

529.
Probatur I.

Idemque asserit consil. 9. n. 2. Tum, inquit ; quia nullo jure cavetur, dispensationem super uno impedimento Matrimonii esse nullum, eò quòd super altero non sit habita. Tum, quòd stylus Curia videtur habere, quòd dispensatio facta super uno impedimento, valeat antequam dispensetur super alio ; licet non possit justum juris effectum sortiri, donec super alio dispensetur : sicuti excommunicatus duplici excommunicatione, frequenter absolvitur ab una, antequam absolvatur ab aliis ; & valet prior absolutio, licet non restituatur ei communio, donec ab altera absolvatur, per cap. Ex parte, 15. de Offic. Ordinar. junctà Glossà receptà verb. Redire.

Secundò.

Simile.

530.
Tertia probatio.

Tum, quòd Ægidius ait : quòd non omnia tacita, quorum expressio potuisset movere Principem, ad difficilius concedendam gratiam, illam vitiant ; sed ea solum, de quibus reperitur jure expressum, quòd in impetranda gratia debeant exprimi : nam impetranti beneficium, & dicenti, se criminiosum, Papa verisimiliter difficilius illud concederet : at tacere hoc, minimè nocet : quia valet collatio facta criminioso, nisi sit crimen inducens inhabilitatem ipso jure. Hætenus Navar.

Loquitur Navar. de uno impedimento dirimens, & altero tantum prohibente. Em. Sa.

Quem multi alii sequuntur, quos refert Sanchez sup. disp. 23. n. 1. Et quamvis solum loquatur de duplici impedimento, quorum alterum dirimit Matrimonium, alterum verò tantum impedit : equidem Em. Sa. verb. Dispensatio, n. 16. ipsum generaliter intelligit de omni impedimento, dicens : Potest peti dispensatio super uno impedimento publico vel occulto, tacito alio publico vel occulto, imposterum dispensando.

Et sanè eadem videtur omnium ratio, scilicet, quia sicut sunt plura impedimenta ; sic etiam sunt plures dispensationes, & plures causæ proportionatæ ; undè sicut est concursus duorum impedimentorum, aut plurium ; ita etiam est concursus duarum dispensationum, & duarum causarum, aut plurium.

531.
Eadem videtur omnium ratio.

Veluti dum impetratur venia diversorum criminum, v. g. furti & homicidij, valet impetratio seorsim facta : nec in unius impetratione necessaria est alterius mentio. Et sicuti si jam esset dispensatum in affinitate, & post dispensationem incurreretur nova affinitas, aut aliud specie distinctum impedimentum, v. g. criminis, sufficeret explicare illud ultimum impedimentum, tacito primo ; quia in eo jam dispensatum est, & nova causa supervenit, dispensandi etiam in secundo.

Probatur à simili.

His tamen & aliis non obstantibus (propter quæ hæc sententia probabilis est, nec potest justè damnari, qui illam amplecteretur, nisi forte tot impedimenta concurrerent, ut justè possit credi, Pontificem legitime non dispensaturum ex causis sibi propositis, si tot impedimenta concurrere nosset) Sanchez sup. n. 2. accedit sententiæ (tamquam longè probabiliori) quæ asserit, necessariò in eadem dispensatione esse mentionem plurium eorum impedimentorum faciendam, ne dispensatio subreptitia sit, ac nullius prorsus valoris.

532.
Hæc sententia est probabilis.

Ducor (inquit ille) quòd in dispensatione, ne subreptionis vitio notetur, narranda sint omnia, quæ jure jubentur exprimi. At quodlibet impedimentum dirimens jure jubetur exprimi.

Opposita adhaeret Sanchez.

Dices : non exprimi in jure, ut in eadem dispensatione utrumque impedimentum declaratur. Sed respondeo : quàmvis id non expressè his verbis in jure contineatur ; at eo ipso quòd jura præcipiunt, omnia impedimenta Pontifici exprimi, nihilque taceri ex iis, quæ ad dispensationem intrinsecè conferunt, præcipiunt subinde, omnia impedimenta in eadem dispensatione exprimi. Quia aliquo tacito, verum esset dicere, taceri veritatem, intrinsecè conferentem ad dispensationem. Sic ille.

Probatio.

Sed videtur esse petitio principii : nam hoc est quod quæritur ; utrum veritas illa intrinsecè conferat ad hanc dispensationem ; an verò sufficiat, quòd in alia dispensatione exprimat. Igitur hoc non est supponendum ; sed manet probandum.

533.
Objectione solvitur.

Probatur, inquis ; quia aliàs impedimentum, in dispensatione narratum, non exprimitur prout par est. Quippe conjunctum cum altero impedimento tacito, constituitur vinculum longè strictius ac difficilius dispensationis : ut constat ex cap. Ex tuarum, 5. de Auctorit. & usu pallii. cap. 1. de Treuga & pace. cap. Pastoralis, 19. de Privil. Idque docet principium physicum, dictans, virtutem unitam fortiolem esse, se ipsa dispersa. Quare merito ac jure optimo Pontifex, utriusque vinculi conscius, hæreret, maturius expendens, an ejus concessio expediret. Ita Sanchez sup.

534.
Confirmatur hæc sententia ex diversis juribus.

Sed

535.
Ostenditur
ea non con-
cludere.

Sed contra: ex dd. capitibus nihil aliud probatur, quam quòd plura impedimenta fortius ligant, ut Omnes fatentur: & ideo sublato uno, equidem contractus Matrimonij non valet, altero adhuc remanente.

Ostendo ex d. cap. *Pastoralis* in fine: *Quia per indulgentiam hujusmodi Episcopali juri non credimus derogari.* Ubi Gloss. verb. *Indulgentiam*, ait: *Si de duabus servitutibus altera remittatur, alia remanet in suo statu.* ff. de *Servit. urb. pradio*. Si domus tua, & sup. de *Vsu pallii*: *Ex ruarum*. Et quis, quæso, asserit, sublato uno impedimento, alterum non remanere?

Porro d. cap. i. de *Treuga & pace*, nihil aliud dicitur, quam: *Et quoniam funiculus triplex difficilè rumpitur, precipimus &c.* Ubi Gloss. verb. *Funiculus*, inquit: *Primus est, excommunicatio proprii Episcopi. Secundus est, vicinorum Episcoporum observatio seu confirmatio. Tertius, consilium & auxilium eorundem: & ideo quanto fortior est, difficilius rumpitur.*

536.
Sufficit quòd
debeant expo-
nari in una
aut pluribus
dispensatio-
nibus.

Ergo qui habet plura impedimenta Matrimonij, debet illa omnia in eadem dispensatione exponere, negatur Consequentia. Sufficit, quòd debeant exponi in una vel pluribus, ut verum sit, plura impedimenta difficilius rumpi quam unum. Nemo ergò negat, quin duo aut tria impedimenta fortius ligent, quam unum tantum, & quin major causa requiratur, ad illa duo vel tria impedimenta, seu vincula dissolvenda. Sed quòd hoc debeat fieri in eadem dispensatione, hoc est quòd quæritur, & non satis probatur ex dictis juribus.

Quare immeritò Pontifex, utriusque vinculi conscius, hæreret, maturius perpendens, an ejus concessio expediret, salvà semper justitiæ causâ. Et quàmvis meritò hæreret, nunquid meritò negaret dispensationem, si videat sufficientiam causæ?

537.
Arguitur
pro sententia
Sanchez ab
absurdo.

Dices: absurdum videtur, admittere validam esse dispensationem laborantis 8. impedimentis dirimentibus, decepto Pontifice, petitis ab ipso 8. dispensationibus seorsum. Quippè Pontifex facillimo negotio cas 8. personis concederet: at uni nullatenus concederet. Non enim præsumitur, Principem velle promovere odiosos, ac multipliciter criminosos. Quòd ad multiplex jure impedimentum habentes, quàmvis ex delicto non nascatur, rectè adaptari potest. Cum in jure censeantur odiosi ad Matrimonium illud, multipliciter impeditum, inter se celebrandum. Ita Sanchez.

Sed perpe-
ravit.

Sed in quo jure, aut in quo textu juris, censentur tales odiosi? Tacet hic Sanchez; cum tamen alibi sæpè soleat textus juris allegare, quando ex jure aliquid vult probare. Signum, quòd nullum textum juris hinc sciverit, nec ego scio.

538.
Aliud arg.
pro Sanchez,
ex l. 20. ff.
Qui test.
C. & c.
1. de *Etate*
est.

Aliter ergò argumentatur Sanchez ex adductis juribus, dicens: Pontifex dispensans in uno impedimento, sibi proposito, decipitur in re necessaria, quoties plura subsunt impedimenta. Quippè meritò existimat, contrahere volentes nullo alio impedimento laborare; arg. ex l. *Qui testat*

mento, in principio, ff. *Qui testam. facere possunt*, &c. ibi: *Si aliud eos nihil impediat.* Et cap. 1. de *Etate*. & qualit. in 6. ibi: *Si aliud non obstat.* Sic ille.

Ego autem non video bonitatem hujus Con-
sequentia: Dicta lex ait: Legatarius & tutor
testes possunt adhiberi, in eodem testamento, si
aliud eos nihil impediat. Et d. cap. 1. permittit
Episcopis dispensare cum Majore 20. annis in
dignitatibus & personatibus non curatis, si aliud
non obstat: Ergò Pontifex meritò existimat,
contrahere volentes nullo alio impedimento la-
borare. Sed, meo judicio, melius sequeretur:
ergò dispensati possunt contrahere; *Si aliud eos
nihil impediat, sive: Si aliud non obstat.*

Igitur Pontifex immeritò existimat, contra-
here volentes nullo alio impedimento laborare;
quia petitio eorum hoc non sonat, sed tantum
se laborare hoc impedimento, quòd exponunt,
& verissimum est. Quippè scire potest, multo-
rum sententiam esse, non fore omnia impedi-
menta in eadem dispensatione explicanda. Atque
adeò dispensando censetur tollere impedimen-
tum, quòd expositum fuit, & dispensati possunt
contrahere, nisi aliquid aliud obstat.

Dices (& est tertium argumentum Sanchii)
quoties dispensatio est unica & individua, vitia-
tur prorsus, ita ut nec partim valeat, quando ta-
cetur veritas intrinseca dispensationi, vel narra-
tur falsitas. At dispensatio hæc est individua ad
unicum Matrimonium ineundum, & in unico
impedimento expresso. Cum ergò veritas alte-
rius impedimenti, quæ necessaria est, ac dispen-
sationi intrinseca, taceatur, tota dispensatio cor-
rumpitur.

Et confirmatur; quia aliàs dispensatio valida
esset, si datà operâ hic mentiretur, proponens
unum impedimentum, ac dicens, nullum aliud
se habere. Nam si veritas illius impedimenti non
est necessariò explicanda in ea dispensatione, exit
mendacium circa rem non necessariam. Quòd
non vitiat dispensationem, sicut nec Confessio-
nem Sacramentalem. Quippè perinde irritatur
dispensatio ex taciturnitate veritatis necessariæ,
ac ex mendacio circa causam. Quòd valde absur-
dum videtur. Ita Sanchez.

Sed quid dicam? Quòd uni videtur valde
absurdum, alteri nullum videtur inconveniens.
Nec verò videri potest eo supposito, ut veritas,
quæ tacetur, non sit necessaria, quòd Adversarii
Sanchez contendunt. Undè huic incumbit pro-
bare dictam necessitatem. Maxime cum stylus
Curia, juxta Navar. sup., oppositum servet.

Respondet Sanchez sup. n. 10. stylus Cu-
ria id non habere, nisi in duplici casu. Primum
explicat n. 7. quando alterum impedimentum
est occultum, & ejus generis, ut ex manifesta-
tione sequeretur infamia: tunc enim (inquit)
non est necesse, utrumque impedimentum pro-
poni Pontifici; sed satis est ei proponere publi-
cum, ut in foro externo dispense; occultum
autem sacræ Pœnitentiariæ, explicato quoque
impedimento publico illi, super quo Pontifex
dispensavit. Ut si quis velit ducere propriam
consan-

Non concla-
dit.

539.
Tertium
arg. San-
chii.

540.
Confirma-
tur.

Sed frustra
laboratur.

541.
Resp. San-
chii ad sty-
lum Curia
cum id non
habere, nisi
in duplici
casu. Pri-
mus.

consanguineam, cui affinitate quòque occultà conjunctus est, ratione copulæ occultæ cum ejus sorore.

Ratio.

Et ratio est; quia piè & jure optimo ea creditur intentio Pontificis, ne similis casus remedio dispensationis destitutus sit: vel cogantur hi crimen occultum in foro externo procedere, cum propriæ famæ jactura ac periculo, ut crimen illud, sic explicatum, deferatur ad judicium sæculare, & damnetur pœnis incestui jure statutis.

§42.
Requiratur, ut utrumque impedimentum de claretur Pœnitentiaria.

Dixi autem; esse necessarium, utrumque impedimentum declarari sacræ Pœnitentiariæ: quia cum in ea dispensatione non contineantur nomina contrahentium, manet adhuc occultum crimen, ac utrumque impedimentum notum fit Pontifici, cum quo, consultatione habitâ, dispensat Pœnitentiaria: & perpendit, an dispensare expediat, nec ne, occurrenti eo duplici impedimento: ac proinde nihil contrâ Pontificis mentem impetratur.

Ita hæc consulta respondit.

Et ita à consulta Sacra Pœnitentiaria Romana responsum est, hoc sufficere, & esse necesse. Et ego vidi ipsas Pœnitentiariarum subscriptiones. Nec refert, si prius proponatur utrumque sacræ Pœnitentiariæ, & postea publicum Papæ, siue econtrâ: quia idemmet effectus, & utroque modo intentioni Pontificis satisficit.

§43.
Tenor commissionis dispensandi.

Et ita his diebus venit ad manus meas dispensatio sacræ Pœnitentiariæ in hujusmodi casu, ubi affinitas occulta contracta erat cum consanguinea, & tenor commissionis sic se habebat: *Si ita est, dispensa, postquam cum ipso & dictâ sorore super consanguinitatis hujusmodi impedimento dispensatum fuerit. Ubi supponitur, nondum dispensatum esse per Pontificem in consanguinitate.*

Et similiter credo, posse tunc Confessarium, cui sacra Pœnitentiaria hoc committit, dispensare in ea affinitate, licet nondum impetrata sit consanguinitatis dispensatio; ut postea, eâ impetratâ, possint illi licitè contrahere. Quia mens ejus commissionis non est, ut antea non expediat eam dispensationem Confessarius; sed ut non sortiatur plenum effectum concedendæ facultatis ad Matrimonium, donec Pontifex in impedimento alio dispenset. Hucusque Sanchez.

Explicatur.

Idem credit dicendum de quolibet impedimento occulto, etiam non infamatorio, tamen si publicaretur, y. g. voto. Ducitur: quòd cum sacram Pœnitentiariam destinârit Pontifex, ut in occultis dispenset, nec ea voluerit publicè in foro externo proponi, piè & meritò credi potest, vel le eum sufficere & requiri, ut vel utrumque impedimentum sibi proponatur, vel sacræ Pœnitentiariæ; explicato tamen publico sibi, super quo sacra Pœnitentiaria potestate caret. Quando autem prius impetraretur à Sacra Pœnitentiaria, vel à Pontifice illius voti dispensatio, non esset opus mentione alterius impedimenti; sed tunc solum, quando prius impetratur alterius impedimenti. Ita Sanchez sup. n. 8.

§44.
An hæc dicta sint vera de quolibet impedimento occulto. Affirmat Sanchez.

At verò Navar. lib. 1. Consil. tit. de Constit. Conf. 1. propositâ hæc quæstione (quæ in ordine est 19.) Cum aliquis duo habet impedi-

Bosco de Matrim. Pars II.

menta essentialia, quorum alterum sit publicitatis alterum secretum; ut si contraxerit cum consanguinea in 4. gradu, cujus forem carnaliter prius cognoverat; an satis sit impetrare gratiam à Pontifice impedimenti publici consanguinitatis, non narrando alterum impedimentum occultum; & postea impetrare gratiam ab aliquo, qui eam concedere possit pro occulto, etiam non narrando publicum impedimentum.

Respondet: De quæstione hac, vel alia similis difficultatis, controversiam fuisse in sacro Pœnitentiariæ Prætorio, neque adhuc omninò sopitam, quàmvis, inquit, meâ sententiâ pars affirmativa sit vera. Quam variè probat n. 49. & seqq. eisdem omninò argumentis sup. pro eadem sententiâ ab eo adductis. Et quidem jam plerisque responsum fuit, quàmvis, ut verum fatear, satis inefficaciter, ut patet ex dictis.

§45.
Quid sententia Navar. de hac quæstione.

Restat exemplum excommunicationis; ad quod respondet Sanchez sup. n. 10. quòd ad dispensationis valorem petitur jure, omnia impedimenta explicari, & in eadem dispensatione. At ad valorem absolutionis ab excommunicatione, nullo juro cavetur, ut impedimentum aliquod explicetur, præter eam causam præcisè, ob quam excommunicatio incurta est, cujus absolutio petitur. Imò nec eam causam necesse est explicare. Quia adhuc ipsâ excommunicatione non expressâ per oblivionem, manet pœnitens ab ea absolutus per generalem ab excommunicatione absolutionem, præmitti solitam absolutioni à peccatis. Sic ille.

§46.
Resp. Sanchez ad exemplum excommunicationis.

Sed rursùm supponit, quòd probandum est, & ab aliis negatur; scilicet, quòd jure omnia impedimenta explicari debeant in eadè dispensatione.

Probat, inquit, à simili: quia remissio pœnæ homicidii est nulla, mentione non factâ remissionis alterius similis, secundum DD. communiter. Propter quod dixit Andreas Siculus, relatus à Felino, vidisse decapitari unum homicidam, non obstante remissione secundi homicidii impetratâ, non factâ mentione de priori, & non aliâ ratione, quàm quia difficilius Princeps remisisset secundum, si meminisset remissionis prioris.

§47.
Aliud arg. pro ipso à simili. Siculus, Felinus.

Respondet Navar. sup. n. 53. negando, quòd id eveniat ex ea sola ratione; sed etiam, eò quòd tacetur verum, quòd per leg. 3. Cod. de Episcop. audientia, deberet exprimi in secunda impetratione veniæ. Nam prædicta lex 3. statuens, ne crimina iterata remissionem habeant (ibi: *His ergo tali sub astrictione damnatis, indultum nostræ serenitatis, eo præcepti sine, concludimus, ut remissionem veniæ crimina, nisi semel commissa, non habeant*) significat, necessariam esse expressionem remissionis criminis semel admissi, ut valeat remissio iterum admissi. In quæstione autem propositâ, non agitur de remissione criminis, & minus de remissione criminis iterati; imò nec de relaxatione impedimenti iterati.

Solutio Navar.

Quæ solutio confirmatur evidenter: eò quòd nemo negat, impetrationem veniæ homicidii valere, non factâ mentione de impetratione veniæ incestus, adulterii, furti, rapinæ, aut alterius criminis separatim, & dissimilis, prius obtentæ. Ita, Navar.

§48.
Confirmatur.

A a a

Pro

Arg. pro
Navar.

Pro cujus sententiâ etiam illud adducitur; quòd aliàs ligatus votò castitatis, volens ducere consanguineam, non posset prius validam voti dispensationem impetrare. Et si id sit ex iis, in quibus Episcopus dispensat, ut non nubendi, vel pœnale castitatis, non posset hujus ab Episcopo petere dispensationem, & postea à Pontifice consanguinitatis.

549.
Quid resp.
pondeat
Sanchez.

Differentia
inter eum
qui prius
petit dispen-
sationem
voti.

Sed hoc negat Sanchez sup. n. 4. et si admit-
tat, taliter ligatum voto, non posse prius vali-
dam consanguinitatis dispensationem impetra-
re, nisi in eadem dispensatione fiat mentio voti.
Ratio (inquit) differentia est; quòd in hoc
posteriori casu (intelligit, quando prius petitur
dispensatio voti) nec dispensatio petatur, nec
eò pertineat, ut votenti liceat virtute illius du-
cere fœminam, ergà quam est speciale impedi-
mentum, nec ad aliquod Matrimonium peculiare
est: sed tantùm, ut votens sit licitè ineundi
Matrimonij capax: vel si fuit votum non in-
eundi cum consanguineis, vel non cum hac spe-
ciali consanguinea (dato, quòd id votum esset
validum) solum petit virtute hujus dispensationis
in voto, eximi ab ea obligatione voti, quam
obligationi juris communis superaddidit sibi:
nec, eà dispensatione obtentâ, fas est sibi con-
sanguineam, vel aliam, cum qua impedi-
mentum habet, ducere. At ad hæc nullum aliud im-
pedimentum est, nisi voti. Ergò ejus solius
mentio faciendâ est. Et cum jam voti obligatio
fit per legitimam dispensationem ablata, quando
rursus petitur dispensatio ad ineundum cum hac
consanguinea, solum obstat huic Matrimonio
impedimentum consanguinitatis, vel cujuscum-
que alterius impedimenti dirimentis.

Nec est necessarium, dispensationis prius
concessæ mentionem facere; quòd sint circà
diversa, & una non excedat alteram. Ergò sa-
tis est sola impedimenti hujus dirimentis nar-
ratio.

Et qui prius
petit dispen-
sationem
consanguini-
tatis.

At in priori casu (quando primò petitur
dispensatio consanguinitatis) sunt duo impedi-
menta ad illud speciale Matrimonium, cujus
dispensatio petitur; alterum illud dirimens,
alterum impediens illius voti. Ergò utrumque
in eadem dispensatione narrandum est, ne sub-
reptitia sit.

550.
Quid si, su-
blato uno
impedimen-
to, aliud su-
perveniret.

Quare idem dicendum esset, si sublato uno
impedimento dirimenti, superveniret aliud; sa-
tis enim esset, in posteriori dispensatione solius
supervenientis mentionem facere, tacitâ priori
dispensatione. Quòd militet eadem ratio: tunc
enim unicuique obstat impedimentum, & dispen-
sationes sunt circà diversa. Ut si quis, obtentâ
dispensatione ad ducendam consanguineam, &
expeditâ jam per Ordinarium, contraheret cum
illa affinitatem, cognoscendo ejus sororem; sa-
tis esset aliam, hujus solius affinitatis mentione
factâ, dispensationem impetrare.

Dixi: *Expeditâ jam per Ordinarium*: quia
cùm antea nondum perfecta sit prioris impedi-
mente dispensatio, nec possit expediri, superven-
iente affinitate; eò quòd jam sint duo impedi-
menta: esset necessarium, aliam dispensationem

à Pontifice impetrare, in qua utrumque simul
impedimentum explicetur, ne subreptitia sit.
Usque adhuc Sanchius. Conformiter ad suam
priorem sententiam, de qua hic principaliter
disputamus. Alioqui juxtâ sententiam Navarri
aliter foret ratiocinandum, ut satis lucet ex
dictis.

Cæterùm Dicastillo hic disp. 8. n. 146.
quàmvis, inquit, utraq; sententia satis proba-
bilis sit; media quædam via mihi magis placet,
ut aliquid demus uni sententiæ, aliquid alteri:
nempè si plura impedimenta ad eò sint diversæ
rationis, & ad eò inter se non connexa, ut quàm-
vis simul concurrant, unum non augeat inde-
centiam alterius, neque simul unam quædam
majorem indecentiam component aut consti-
tuant; tunc non est necessarium, utrumque si-
mul, seu utriusque simultatem & concurrentiam
explicare; sed satis est, cujusque dispensa-
tionem per se petere, v. g. quando simul con-
currunt votum & affinitas: tunc enim nullum
resultat strictius impedimentum ex conjunctio-
ne utriusque, præsertim cùm dispensatio in vo-
to non ordinetur determinatè ad ducendam con-
sanguineam, sed solum ad conjugium indiffe-
renter. Sic ille.

Sed nunquid id contrariatur Sanchio? Mini-
mè, ut vidimus, dummodo prius impetretur
dispensatio voti. Igitur, ut in hoc puncto Di-
castillo aliquid concedat Navarro; oportet, ut
dispensatio valeat, etiam dum prius exponitur
consanguinitas seorsim à voto. Et verò dicta
ratio Dicast. videtur etiam tali casu militare;
scilicet, quia nullum resultat strictius impedi-
mentum ex conjunctione utriusque, sive unum
prius exponatur, sive alterum. Neque dispen-
satio voti posterius facta, magis determinatè or-
dinatur ad ducendam consanguineam; quia eà
habitâ, potest aliam ducere, relicta consanguineâ,
adeoque ex vi hujus dispensationis non
magis determinatur ad hanc ducendam, quàm
aliam quamlibet indifferenter. Hæc ergò vide-
tur fuisse mens d. Auctoris.

Quando verò (prosequitur) sunt ejusdem
rationis, & ad eò inter se connexa, vel ad idem
objectum seu eundem finem spectantia, ut
prudenti æstimatione, ex conjunctione utrius-
que sit, aut resultet nova quædam, aut major in-
decentia; tunc necessarium erit utriusque si-
multatem exponere; v. g. si sint duæ consan-
guinitates, quæ conveniunt in eo, quòd utraq; sit
conjunctio naturalis. Item consanguinitas, &
affinitas, aliæ cognatio; nam omnes hæc vel
aliquæ, si concurrant simul, conveniunt vel in
una ratione generica conjunctionis, & propin-
quitate, vel in una ratione specifica talis con-
junctionis & propinquitatis; ratione cujus
conjunctionis, prædicta omnia sunt impedi-
menta; & concursus eorum augeat conjun-
ctionem, atque habet rationem impedimenti;
quodlibetque illorum censetur strictius, fortius-
que ligare, propter conjunctionem cum altero; &
rationabili morali æstimatione unumquodque
per se difficilius tollendū censetur, majoremque
requirit

551.
Quid hic
sentiat Di-
castillo. Ca-
sus in quo
non debeant
plura impedi-
menta si-
mul expri-
mi.

552.
Expenditur.

553.
Casus, in
quo, juxta
eum, debent
expri-
mi.

requirit causam, ut tollatur in consortio alterius, quam si esset solum sine altero; atque hoc secundum est, quod probat prima sententia.

Etiam iure naturali.

Quapropter quod hæc posteriora impedimenta simul declarentur, videtur requiri iure naturali; quamvis enim possit unum absque altero auferri, difficilius tamen auferuntur plura simul; non solum difficultate tenente se ex parte Pontificis concessuri dispensationem, qui difficilius movebitur ad dispensationem concedendam; sed etiam ex parte ipsorum impedimentorum; quia fieri potest, ut causa, quæ rationabiliter conferatur sufficiens ad dispensandum seorsim in unoquoque, non sit, nec censetur talis ad dispensandum in omnibus simul concurrentibus. Ita Dicastillo.

§ 54. *Argumentum contra.*

Respondetur: etiam fieri potest, ut causa, quæ proponitur, sit & censetur sufficiens, tam ad dispensandum seorsim in unoquoque, quam ad dispensandum in omnibus simul concurrentibus: cur ergo tunc saltem non erit valida dispensatio in unoquoque seorsim? Et dato, quod non esset sufficiens; hinc solum sequitur, quod dispensatus in uno seorsim, non possit contrahere Matrimonium, nec validè, nec licitè, nisi accedat alia dispensatio seorsim, propter novam sufficientem causam.

Propter quod Dicast. oppositum putat probabile.

Quod probè sciens præfatus Auctor ibidem n. 148. sic ait: Probabile nihilominus videtur oppositum, præsertim si causa dispensandi sit nova (loquitur de casu, in quo post dispensatam consanguinitatem, supervenit affinitatis impedimentum) pro novo impedimento: nam tali casu, pro primo impedimento dispensando, & ejus difficultate superanda, fuit una causa sufficiens, & pro secundo jam adest alia. Unde si cut est concursus duorum impedimentorum, ita est concursus duarum causarum; & si qua est major difficultas in concursu duorum impedimentorum; ita potest intelligi major vis causæ in concursu duarum causarum, quarum quævis sufficiat pro suo impedimento. Sic ille.

§ 55. *Item, probabilem doctinam Navarri.*

Et statim subjungit: Hæc sanè responsio, ratio, & doctrina videtur ostendere etiam probabilitatem secundæ sententiæ (Navarri) quam probabilem putat Sanchez n. 1. in fine. Nam etiam si neutrum impedimentum sit dispensatum, & diversis petitionibus seorsim cujusque dispensatio petatur, si in petitione unius offeratur una causa, & in petitione alterius altera, quæque sufficiens pro suo impedimento, jam concursus duorum impedimentorum videtur vinci per concursum duarum causarum dispensandi, ceterisque potest Pontifex dispensaturus alioquin in duobus simul impedimentis concurrentibus, propter duas simul causas concurrentes, sicut dispensat in impedimentis seorsim, propter causas seorsim. Hæc ille.

Quid si post dispensationem consanguinitatis superveniat affinitas.

Qui ibidem n. 147. docet cum Regio disp. 33. dub. 6. n. 74. quod si fortè unum impedimentum, v. g. consanguinitas, aut affinitas sit dispensata, & post superveniat alia affinitas, in petitione dispensationis pro posteriori impedimento, debere fieri mentionem prioris:

Bosco de Matrim. Pars II.

quia nimirum major indecentia est circa Matrimonium ineundum cum persona, quæ prius habuit impedimentum, quamvis dispensatum, & postea habuit aliud, in quo vult dispensari. Nam dispensatio non facit, quod illi contracturi antea non fuerint consanguinei, vel affines; sed quod ea consanguinitas vel affinitas non obstet, quominus Matrimonium licitum sit & validum.

Unde (inquit Coninck sup. n. 75.) si Petrus vellet postea obtinere dispensationem in illa affinitate, positâ veritate secundæ sententiæ (Sanchii) deberet simul facere mentionem consanguinitatis, in qua prius fuit dispensatum: ut aperte in simili colligitur ex c. 2. de Fil. Presbyt. in 6. sequentis tenoris: *Si is, cum quo fuit per Sedem Apostolicam dispensatum, ut non obstante defectu natalium, quem patitur, ad omnes Ordines promoveri valeat, & obtinere beneficium, etiam si curam habeat animarum, dispensationem aliam (tacito de prædicto defectu) postmodum obtineat à Sede præfata, ut duo aut plura beneficia similem curam habentia possit recipere, si ei alias canonicè conferantur, & ea simul licitè retinere, talis dispensatio (cum non sit verisimile, Sedem ipsam cum illo, prædictum patiente defectum, voluisse, si hoc fuisset expressum eidem, in pluralitate beneficiorum hujusmodi dispensare) veluti per subreptionem obtenta, nullius penitus est momenti.*

Quia (inquit Coninck) quantumcumque in eo defectu sit dispensatum; quia tamen non est sublatus, semper talis ceteris paribus est indignior, qui plura beneficia obtineat, quam alius legitimus. Ergo similiter, quia in casu nostro non est sublata consanguinitas, semper talis ceteris paribus est indignior, qui obtineat dispensationem in affinitate.

Verum enim verò d. textus, juxta Sanchium sup. disp. 22. n. 6. & Alios, quos citat, vera & germana intelligentia est, quando prior & posterior dispensatio sunt circa eandem rem, ac inter utramque est dissonantia, & partialis quedam contrarietas, quod prior cum quadam moderatione concessa sit, posterior autem absolute, & absque illa, subreptitiam esse posteriorem, nisi prioris mentio, Principi fiat. Idè enim posterior dispensatio cum illegitimo ad duo beneficia censetur irrita; eò quod non fuit in ea facta mentio prioris dispensationis ad unicum beneficium. Quia posterior dispensatio est amplior, ac prioris moderamen excedit. Sic ille.

Sed nunquid id militat in nostro casu? Clarum est, quod secunda dispensatio non sit amplior, neque prioris moderamen excedat; quippè non respicit, nisi unum & idem Matrimonium. Et idè, ut sup. vidimus, Sanchez docet, non esse necessariam mentionem consanguinitatis, aut ejus dispensationis.

Atque d. n. 6. in fine, cum Navarro lib. 4. Consil. tit. de Consang. 1. edit. conf. 5. fin. 2. edit. conf. 8. fin. ait, dispensationem in consanguinitate non esse subreptitiam, non facta mentione prioris, factæ in Ordine sacro. Quia sunt res separatae, nec una auget alteram, nec ullo jure requiritur mentio alterius in altera,

A a a 2

inquit

§ 56. *Debetes prioris mentione in posteriori dispensatione, juxta Regium, per c. 2. de Fil. Presbyt. in 6.*

§ 57. *Quomodo intelligendum d. cap. 2. ex Sanchez.*

§ 58. *Secundum hunc intellectum non conclusit intentum.*

Oppositum probatur à simili in Ordine sacro, & consanguinitate.

Sanchez.

Navar. inquit Navar. Si in hoc casu sunt res separate, &c. ergo etiam in casu nostro: vel assignetur disparitas.

559. Assignatur disparitas. Assignatur, inquis, disparitas; quod Ordo facer sit res omnino distincta à consanguinitate; secus affinitas, quæ convenit in communi ratione propinquitatis, estque minor propinquitatis, & facilius dispensabilis.

Impugnatur. Planè. Sed nunquid etiam consanguinitas est facilius dispensabilis, quam Ordo facer; & utrumque impedimentum inductum est propter indecentiam talis Matrimonii? Et verò nonne magis indecens est Matrimonium ordinati & consanguinei, quam solius ordinati, aut solius consanguinei? Si ergo in eadem dispensatione non debet explicari Ordinatio, & subsequens consanguinitas, cur debeat explicari consanguinitas, & subsequens affinitas?

Eo semper salvo, ut ex nova causa, eaque sufficienti, posterior dispensatio postuletur. Quod tunc nulla fraus Principi fiat, nec contraria ejus voluntas præsumi possit, ut docet Sanchez sup. disp. 22. n. 12. estò etiam prior dispensatio cum moderamine foret concessa, & posterior absolute concederetur.

560. Valer dispensatio contrahendi cum secundo consanguineo, tacita priori dispensatione, ex Sanchez. Ex quo inferit n. 13. si foemina ex dispensatione Papæ consanguineo nubat, & eo Matrimonio soluto, aliam dispensationem obtineat, ad nubendum alii consanguineo, tacita priori, validam fore hanc dispensationem. Quia si manet idem dotis defectus, qui causam præbuit priori dispensationi, reputatur nova causa respectu posterioris dispensationis. Item; quia cum animus Pontificis sit, in simili dispensatione consulere paupertati foeminae, credi nequit, ejus animum à concedenda posteriori retardandum, quòd priorem concessisset.

Imò idem credo, quamvis hæc posterior, aut utraque dispensatio, esset petita ac concessa, nullà allegatà causà, sed majori compositione pecuniaria exactà ad usus publicos. Et idem dico, licet foemina resiliat, nolens priori consanguineo nubere, ac impetret posteriorem dispensationem ad nubendum alteri. Credo enim in utroque casu non esse necessariam prioris mentionem dispensationis. Quòd sint super diversis Matrimoniis, & neutra habeat connexionem cum altera. Et sic non est necessaria prædicta mentio. Adde: esse dispensationes super diversis, nec priorem augeri per posteriorem.

561. Quid si foemina nolit mi 2. dispensatione, nonne licet uti priori? Negat Sanchez. Sed quid si foemina, obtentà secundà dispensatione, nolit eà uti, nonne licet illi priori uti? Respondet Sanchez sup. n. 19. Credo priorem dispensationem evanuisse per hujus posterioris, si valida fuit, impetrationem: licet eà non sit usus, ducendo posteriorem consanguineam. Quia licet per secundum Matrimonium, ad quod non interfuit dispensatio, non videatur renunciari dispensationi: at secus credo per impetrationem posterioris dispensationis. Quia cum dispensationes hæc simul stare nequeant, sed repugnent quoad executionem, per impetrationem posterioris, visus est impetrans renunciare priori in manus Pontificis, à quo po-

steriorem impetravit; & ita amplius eà uti nequibit, sed solà posteriori dispensatione. Sic ille.

Addit: Estò animus impetrantis fuerit, nolle renunciare priori dispensationi: at Pontifex noluit concedere duplicem dispensationem, ut utraque staret, & ad libitum posset utràvis uti impetrans. Et si id peteretur, denegaret utique, tamquam rationi valde dissonans.

Verùm hæc doctrina non placet Gutierrez de Matr. c. 123. n. 21. ibi: Hæc tamen credita opinio, vera minimè videtur: siquidem in utroque casu militat eadem ratio; nempe, ut non videatur renunciare, impetrans secundò dispensationem, priori; tum ex dictis per eundem Auctorem lib. 7. disp. 42. n. 9. tum etiam; quia cum semel ablatum sit id consanguinitatis impedimentum, & illi habiles effecti sint, ratione prioris dispensationis, non est, cur ratione secundæ impedimentum illud reviviscat.

Re pondet ad arg. Sanchezij. Neque obstat tacita illa renunciatio, per secundam dispensationem inducta; quia ea non fuit à concedente acceptata, prout in expressa etiam renunciatio, nedum in tacita, requiritur ad hoc, ut impetrans non possit præcedenti dispensatione vel privilegio uti, mutatà voluntate, ut latè probat idem Sanchez d. lib. 8. disp. 32. n. 2. sicut hæc eadem ratione idem Sanchez ibidem n. 6. resolvit, quod prædiximus; nempe, per secundum Matrimonium, ad quod non interfuit dispensatio, non videri renunciatum dispensationi præteritæ; imò in præsentī specie à fortiori videtur tenenda hæc eadem sententia contra Sanchez d. lib. 8. disp. 22. n. 19.

562. Probat oppositum, ex eodem. Siquidem si per mutationem voluntatis ad aliud Matrimonium, obtentà secundà dispensatione, videretur tacitè renunciatum dispensationi priori; magis id videretur factum per secundum Matrimonium, effectu celebratum absque dispensatione; sed in illo casu non censeretur renunciatum, ut per Sanchez, ubi sup. ergò à fortiori nec in hoc. Necesse igitur est, ut utroque casu fateatur Sanchez, posse uti postea priori dispensatione, aut in neutro.

563. Probat Gutierrez suam sententiam. Ego partem affirmativam in utroque veriorē esse censeo; quia tacita illa renunciatio non fuit acceptata à concedente, ut requirit Sanchez d. disp. 32. n. 6. ad hoc ut sit valida illa renunciatio, & uti non possit priori dispensatione: ergo in suo robore manet: siquidem impedimentum jam sublatum non reviviscit per secundam dispensationem, cum semel effecti fuerint habiles ad contrahendum Matrimonium invicem inter se, quoties voluerint: quæ acceptatio renunciationis debet fieri ad d. effectum per solum Superiorem illum, à quo dispensatio vel gratia emanavit; non vero per Ordinarium vel Commissarium, ut bene probat Sanchez d. disp. 32. n. 4. hinc deducens n. 5. non destitui viribus dispensationem, etsi is, cui conceditur, litteras cancellet, concidat. Hactenus Gutierrez.

564. Rogas, quid ego sentiam? Dico breviter: dato, quod

Indicium
Auctoris.

quod secunda dispensatio sit valida, & quod Pontifex nolit concedere duplicem dispensationem, liquidò manifestum est, primam dispensationem amplius non valere. Atque adeò impetrans secundam, conscius dictæ mentis Pontificis, eo ipso tacitè renuntiat primæ, & Pontifex concedens secundam, renuntiationem accipiat. Hoc autem non habet locum, quando finè dispensatione contrahitur Matrimonium cum tertia, post dispensationem cum consanguinea, ut evidenter claret.

An autem Pontifex nolit concedere duplicem dispensationem, ut utraque stet, & ad libitum possit utràvis uti impetrans, quis nobis certò edisseret? Affirmat Sanchez, negat Gutierrez. Rationi magis consonat, ut una tantum valeat, per se loquendo, id est, nisi tales forent causæ, ut planè expediat, liberum relinquere impetranti, quam consanguineam vel it accipere.

Undè quod Sanchez sup. ait: has dispensationes non posse simul stare, sed repugnare quoad executionem, intelligo quoad simultaneam executionem. Alioqui posset hodie impetrans ducere unam consanguineam, quâ mortuâ, ducet aliam, vi alterius dispensationis. Et eodem modo repugnat dispensatio cum consanguinea, & Matrimonium cum extranea. Deinde hæc dispensationes simul stant quoad indifferentiam executionis, ut impetrans liberè possit utràvis uti, si ita placitum fuerit Pontifici.

Itaque hæc controversia, quanta quanta est, pendet à voluntate præsumpta Pontificis, quæ incerta est: nam potest velle, ut utraque valeat; potest etiam velle, ut prior sola valeat, vel ut sola posterior valeat. Quæ voluntas præferenda sit seu præsumenda, non constat ex jure, & quælibet habet suos Auctores, ut videre poteris apud Sanchez d. disp. 22.

Revertor ego ad principalem difficultatem nostræ Conclus. hæcenus satis ventilatam ab utraque parte, & consulo omnibus, ut in hac materia, in qua agitur de valore Matrimonij, in una & eadem dispensatione singula impedimenta distinctæ speciei, v. g. consanguinitatem & affinitatem, explicent; tum propter consensum plurium Auctorum tam ex antiquis, quam ex modernis; tum propter præxim Romanam, saltem hoc tempore, quidquid factum fuerit tempore Navari; tum maximè propter periculum efficiendi Matrimonium invalidum, & inconvenientia, quæ solent provenire ex Matrimonio probabiliter invalido. Equidem quando omnia simul exponuntur, nulla potest moveri lis de invaliditate; secus, quando seorsim. Et si lis moveatur, incertum est, quam opinionem iudices probabiliorẽ sentiant, ut vel confirmet Matrimonium contractum, aut certè disjungant.

Idemque consulo, dum quis habet plura impedimenta, non connexa, ejusdem speciei; scilicet ut omnia simul exponat, quia hæc est securissima via, per quam convenit planè ambulare in hac materia adeò lubrica. V. g. si quis sit alteri consanguineus vel affinis ex duplici parte,

quia conjuncti in 2. gradu ex parte utriusque parentis, vel quia rem habuit cum duabus personis consanguineis intra secundum gradum, v. g. cum duabus fororibus illius, quam vult ducere: aut etiam duplici titulo contraxit cognationem spiritualement, baptizando duos filios ejus, cum qua intendit contrahere, vel eundemmet filium ex sacro fonte levavit, & in Confirmatione tenuit.

Itaque in his & similibus eventibus, censent aliqui, satis esse absolutam gradus illius propinquitatis mentionem, non explicatâ multiplicitate ejusdem vinculi: ut satis esse dicere, sumus patruales, non explicando, an viâ utriusque parentis, vel an altero consanguinitatis gradu inferiore se attingant, & idè dicunt loquentes de affinitate.

Ducuntur: quia ubi uterque x utroque latere consanguineus est, unicum est consanguinitatis vinculum, nec inde gradus hic recipit augmentum. Sicut (inquit Henriquez lib. 12. de Matr. lib. 2. c. 10. n. 3. in fine, ubi docet hanc sententiam) dum irregularitas contrahitur ex eo, quod excommunicatus sæpius celebravit, satis est semel dispensari in una irregularitate, quia ex actionibus unius speciei in uno subjecto, accidens fit moraliter unum numero. Sic ille:

Hinc etiam habens rem cum sorore sceminae ducendæ, non tenetur multiplicem copulam narrare. Et natus ex duplici adulterio conjugati cum conjugata, non tenetur in legitimationis impetratione utrumque vitium exprimere; sed satisfaciens narrans, se ex conjugato & soluta natum esse, quia sic explicat se ex adulterio habitum.

Cæterum (inquit Sanchez sup. disp. 26. n. 5.) dicendum est, esse necessariam mentionem multipliciter ejusdem gradus vel diversi, in consanguinitate, affinitate, publica honestate, cognatione spirituali &c. ne subreptitia sit dispensatio.

Ducor (inquit) quia in odiosis, quale est dispensatio, mixtum non comprehenditur sub simplicitate negari non potest, multiplicatas cognationes mixtas esse; non ergo comprehenduntur in dispensatione simplicis gradus cognationis.

Et confirmatur: quia duo calor gradus, solo numero distincti, quàmvis in eodem subjecto uniantur, & fiant unus numero calor ratione unitatis subjecti; at multò intensior est ille calor, & difficilius tollitur. Ergo quàmvis duplex ille conjunctionis gradus sit eadem numero conjunctio ex unitate subjecti, in quo reperitur, erit multò intensior; atque proinde, ac si esset alia conjunctio, & sic erit explicandus.

Secundò: quia dum v. g. consanguinitas ex duplici parte confurgit, tunc non est unica, ac unius sanguinis communicatio; sed est duplex duplicisque sanguinis, verè participati à duobus diversis. Cum ergo ex sanguinis participatione confurgat impedimentum consanguinitatis, pululabit inde aut duplex impedimentum, aut saltem duplicatus intensioris gradus ejusdem impedimenti. Et similiter, quando contrahitur du-

Aliqui censent, multipliciter hanc non esse exprimendam.

568.
Eorum fundamentum.
Henriquez.

Probatio à simili.

569.
Oppositum docet Sanchez.

Probatio ejus.

Confirmatio.

570.
Probatur 2.

565.
Quomodo autem ista dispensationes non possint simul stare, & quomodo possint.

Incertum est, quid Papa in tali casu velit.

566.
Auctor consultis ut in eadem dispensatione singula impedimenta distinctæ speciei explicentur.

567.
Idem consultis, dum sunt plura impedimenta non connexa ejusdem speciei.

plex affinitas cum eadem foemina, ex duplici copula, habita cum duabus ejusdem consanguineis, tunc non datur simplex eorumdem seminum commixtio, ex qua sequitur affinitas; sed est duplicata diversorum numero seminum commixtio. Et similiter in cognatione spiritali, & publica honestate multiplicatis, augetur id attentiae vinculum, consurgens ex diversis omnino causis, ratione diversarum personarum, vel ratione ejusdem personae ex distincto omnino ministerio circa Sacramenta diversa. Ergo utriusque conjunctionis est mentio facienda. Ita Sanchez, cum aliis communiter.

571. *Resp. ad fundamentum in principio prioris sententiae.* Quid ergo ad argumenta oppositae sententiae? Ad principale patet responsio ex dictis; videlicet, talia impedimenta aut esse plura numero distincta totaliter, utpote relationes respicientes diversa extrinseca; aut, si mavis, esse unum; equidem habens plures gradus, quorum quilibet auferri potest, alio adhuc manente; sicut & unus potest induci absque alio: unde non eo ipso, quod est dispensatio unius, censetur esse dispensatio alterius. Jam autem quando simpliciter petitur dispensatio in cognatione, intelligitur de una cognatione, non habente gradus, sive de una formaliter & virtualiter; atque adeo ad summum unus gradus aufertur, manentibus aliis in suo robore; ac proinde indigentibus nova dispensatione.

572. *Differentia inter diversas fornicationes cum eadem consanguinea, & cum diversis.* Porro differentia inter diversas fornicationes cum diversis consanguineis ejusdem foeminae vel cum eademmet consanguinea ejusdem, in eo consistit, secundum Sanchium sup. n. 7. quod in hoc posteriori casu non contrahuntur plures affinitates, sed plures ejusdem affinitatis gradus; sicut nec multae irregularitates ex multiplici celebratione excommunicati: sed tantum adveniunt novae illae actiones, quibus sufficienter contraheretur irregularitas vel affinitas, nisi esset jam contracta. Sicut ex multiplici ejusdem voti repetitione nullum vinculum novum consurgit. At in priori casu sunt diversa numero impedimenta intra eandem cognationis speciem, vel saltem plures distincti quasi gradus ejusdem specificae conjunctionis: sicut plures gradus caloris in eodem subjecto. Et veluti, si distinctis votis promitteret quis res distinctas ejusdem speciei.

573. *Objectio.* Dices: sicut Petrus diversas cognoscendo fit cum singulis una caro, & ideo cum consanguinea diversas affinitates contrahit: ita per diversas copulas, cum eadem habitas, fit cum ea saepius una caro; ergo ejus consanguinea fit ei saepius affinis. Ita sibi objicit Coninck disp. 33. n. 82.

Solvitur ex Coninck. Respondet autem, negando secundam partem Antecedentis: quia habentes copulam, per eam immediate sibi mutuo uniuntur, ita ut fiant una caro; non autem mediante aliquo respectu ad copulam; ideoque haec unitas non multiplicatur per diversas copulas. Secus est de illa affinitate, vel consanguinitate, quae personas non conjungit immediate inter se, sed per respectum ad tertium, v. c. ad forores, vel parentes Catharinae: ideoque secundum multiplicatam illius

terti, multiplicantur etiam respectu personarum inter se, & consequenter propinquitas exurgens. Sic ille.

Ut ut sit de hoc, stylus Curiae nunquam exprimit plures fornicationes cum eadem consanguinea; nec quando petit aliquis dispensationem in affinitate ex copula conjugali, quaeritur ab ipso, ut numerum copularum conjugalium, aut tempus, quo duravit Matrimonium, explicet. Ita Sanchez sup. Porro est stylus Curiae non semper obligaret, equidem sufficiens est, ut prudenter secundum eum operemur.

Et quia saepius hujus styli in hac materia meminimus, apponam quod de eo scribit Villalobos Sum. tract. 2. diff. 43. n. 4. Acerca (inquit) de la calidad, que se suele declarar conforme al estylo de la Curia Romana, dudan los Doctores, si aquella se calla, si vale la dispensacion. Decius, Menoch. Gutierr. y Sanchez con otros, qui citan, tienen, que si no se declara, es la dispensacion surrepticia: y es porquè este estylo de la Curia facit jus, demanera que es ley, como se prueva de un texto. Y aunque en el fuero exterior esto sea cierto, en el interior no lo es tanto, quæ Enriquez tiene lo contrario, por dezir, quæ el estylo de la Curia, ni es ley, ni facit jus: y el texto, en que se funda lo contrario, solo prueva, que del estylo de la Curia se puede elegir, quales letras son falsas: porque si en ella no se guarda el estylo, de creer es, que lo son: mas dezir, que el estylo sea derecho, no ay texto, que tal diga: y assi por esse camino no parece basta, para hazer la dispensacion surrepticia el callar aquella condicion.

En esta controversia soy de parecer, que no nos apartemos del estylo, como largamente prueva Mascard. Y assi, si no estuviere hecho el Matrimonio, se deuria aconsejar, se bolviere por otra dispensacion; mas despues de ya hecho, se deve seguir la opinion de Enriquez. Ita praefatus Auctor.

Quidquid ergo sit de obligatione styli Curiae, quam plerique docent, extra dubium est, dispensationem ei conformem, non fore subrepticam. Hinc si obtenta dispensatione Pontificia in affinitate, antequam Ordinarius eam exequatur, impetrans iteraret copulam cum eadem consanguinea foeminae, à se ducendae, valet adhuc dispensatio. Quia nondum consummata est dispensatio in affinitate; sed Ordinarius virtute mandati Apostolici dispensare debet. At copula haec non auget affinitatem, nec novum aliquem ejus gradum producit; sed eademmet affinitas manet, in qua dispensari committitur Ordinario.

Secus esset; si accideret copula, postquam jam dispensavit Ordinarius, vel Confessor, cui committitur in foro conscientiae. Quia cum prior affinitas sit omnino per dispensationem ablata, contrahetur nova affinitas, per hanc copulam, in qua nulla est dispensandi commissio. Ita Sanchez sup. n. 18.

Sed videtur supponere falsum, scilicet priorem affinitatem esse omnino per dispensationem ablatam; nam dispensatio, ut sup. dicebamus

574. *Stylus Curiae nunquam explicat diversas fornicationes cum eadem.* Sanchez.

575. *An raturitas qualis, quae soles exprimitur stylo Curiae, reddat dispensationem viisiam, ex Villalobos.*

576. *Dispensatio conformis stylo Curiae non est subrepticia.*

Quid si accidat copula cum eadem consanguinea post dispensationem? Sanchez.

577. *Arguitur pro valore dispensationis.*

mus ex Dicat. non facit, quod illi contracturi non fuerint antea affines; & per consequens, ut non maneant affines; sed tantum quod ea affinitas non obstet, quin Matrimonium licitum sit & validum; id est, non tollit affinitatem, sed dumtaxat impedimentum affinitatis.

Porro si maneat affinitas præcedens, sicut reverà manet, & per copulam cum eademmet consanguinea non producitur nova affinitas, aut novus gradus affinitatis, quando ea accidit, antequam dispensavit Ordinarius vel Confessor; neque produceretur, dicit aliquis, tametsi ea accidat, postquam jam dispensavit Ordinarius vel Confessor; quia etiam tunc erit una & eadem affinitas cum ea, quæ prius fuit, & adhuc permanet; ab hac autem per dispensationem ablatum est impedimentum. Istud expende, & quæras solutionem.

Ego pergo ad natum ex duplici adulterio, quem licet Adversarii contendant, posse legitimum, explicato unico tantum adulterio, ut sup. audivimus; Sanchez tamen sup. n. 5. & Alii,

578.
An duplex
adulterium
debeat ex-
plicari. Af-
firmat.
Sanchez.

quos citat, sustinent, dispensationem fore subrepticam, nisi utriusque parentis adulterium nateret.

Neque proderit clausula: *Non obstante*, in literis dispensationis apposita, ut reddat ipsam validam, supplens adulterium vel gradum non expressum. Quia (inquit Sanchez sup. n. 6.) clausula hæc non reddit gratiam validam, nec illam auget, supplens qualitatibus necessariis exprimentarum taciturnitatem; sed tantum reddit valida, ac confirmat expressa.

Non prode-
rit clausula
Non ob-
stante.

Et hæcenus satis pro hoc loco, de dispensationibus matrimonialibus; quamvis enim multa alia possent de ipsis disputari, equidem communia sunt aliis quibuscumque gratiis ac privilegiis, ac proinde explicari debent in Tractatu de Legibus.

579.
Finit Sect.

Impræsentiarum autem sequitur explicandum, quâ ratione seu methodo Matrimonia, propter impedimenta dirimentia invalidè contracta, revalidari possint & verò debeant. Pro hac igitur revalidatione instituitur

SECTIO XIV.

DE REVALIDATIONE

MATRIMONII INVALIDI.

1.
Contingit
aliquando
Matr. con-
trahi invali-
dè.

Contingit nonnunquam, ut Matrimonium invalidè contrahatur, sive ex defectu consensûs utriusque vel alterius partis, sive etiam propter impedimentum aliquod dirimens, publicum vel occultum, scilicet à con-

trahentibus, aut ignoratum. Porro successu temporis, stimulantè conscientia, quæritur remedium animarum; & quia separatio sæpè difficilis est, maximè quando alteri tantum parti nota est invaliditas, & probari sufficienter nequit; hinc necessaria quodammodo est revalidatio hujusmodi Matrimonii, quâ positâ, possint contrahentes in simul ut prius permanere.

2.
Revalidatio
sæpè diffici-
lis valde
est.

Verùm enimverò hæc revalidatio, quamvis facilis sit, quando uterque ad eam inclinatur; equidem magnam patitur difficultatem, dum altera pars ignara invaliditatis, si eam sciret, nollet prius Matrimonium restaurare; sed vellet omnino separari, etiam cum maximo damno alterius partis. Quid ergò consilii? Nunquid sufficit ad revalidationem, quod ille vel illi, qui antea dissenserunt, vel dissensit, jam consentiat vel consentiant? Putas, quia satis sit, quod jam ob- tenta sit dispensatio impedimenti? Ad primam quæstionem responsio erit,

CONCLUSIO I.

Matrimonium irritum ex defectu consensûs, illo expresso, revalidatur.

Equidem dum uterque fide contraxit, id est, interiùs in animo suo dissensit, nolens tradere alteri potestatem sui corporis, Omnes fatentur, utrumque de novo debere exterius & interiùs consentire, ut Matrimonium prius invalidum revalidetur. Ratio manifesta est: quod Matrimonium essentialiter sit consensus mutuus exterius manifestatus; in casu autem supponitur, quod non fuerit consensus mutuus, sed solum aliquod signum externum falsum. Res autem sine sua essentia nequit subsistere.

3.
Quando
uterque si-
dè contra-
xit, debet
uterque de
novo exte-
riùs & in-
teriùs con-
sentire.

Igitur requiritur novus consensus mutuus, signo externo expressus: nam, ut mox dixi, prius signum externum fuit falsum, significabat quippè consensum internum præsentem, qui reverà non erat præsens: cum autem præsens est, jam signum istud externum non existit; adeoque non potest cum eo unum actum moralem, aut contractum componere, quod tamen est necessarium ad valorem contractûs. Et ita docet Sanchez lib. 2. disp. 32. n. 11.

Quia, inquit, cum uterque consensus fuerit omnino nullus, perinde est, ac si Matrimonium penitus non esset contractum: sicuti quando con-

4.
Probat ut
Sanchez.

sensus